

EICHHORN, CHRISTOFFER

**Kort öfverblick af Christian Hammers
konst- och kulturhistoriska museum / [föret.
undert. C.E.]**

Stockholm
1871

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

HAMMER

JR-K.
Konsilj
Lust.
(Br)

61Id

Kungl. biblioteket

0 0000 000055102

5h. 12.
Konstföreg.,
Eich.,
(12)

KORT ÖFVERBLICK

AF

CHRISTIAN HAMMERS

KONST- OCH KULTURHISTORISKA

MUSEUM.

av Chr. Eichhorn.

STOCKHOLM 1871.

ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET.

Skärgårdsgatan N:o 8.

Närvarande öfverblick utgör endast ett litet utdrag ur de större på svenska och franska författade beskrifningarna öfver "Hammers Museum", hvilket är bekant inom och utom vårt fädernesland och utan öfverdrift kan anses tillhöra de största och märkvärdigaste enskilda samlingar i Europa, med hänseende till omfånget och mångfalden af dess olika afdelningar. Här är ej stället att följa dess historia från dess första början för omkring ett fjerdedels sekel sedan till dess närvarande skick. Hvad som utgör det mest betecknande i denna utveckling är, att samlingen tillkommit ordgrannt stycke för stycke, emedan några större inköp af hela grupper eller vidlyftigare småsamlingar ej ägt rum, på högst få undantag när. Egarens bemödanden ha krönts med den framgång att museet vid slutet af 1870 räknade mer än 100,000 nummer, utom dupletter; och denna summa delas på de 8 hufvudafdelningarna, på sätt som man af det följande finner. Imellertid bör anmärkas, att sedan dess antalet i de flesta underafdelningar vuxit genom inköp o. s. v., ehuru dessa tillväxter ej ännu hunnit fullständigt förtecknas och därför ej tagits med i räkningen. Som ofvan nämndes, ha på grund af den fullständiga katalogen (18 band i folio, redigerad af hr H. Bukowski) och med ledning af de bästa vetenskapliga arbeten, utarbetats kortfattade öfversigter af samlingens rika innehåll, författade på svenska (1870) och franska (1871). För att göra detta ännu mer tillgängligt för konstvänner och forskare har ett antal af 230 fotografier tagits af grupper eller enskilda föremål; och äro exemplar af sådana illustrerade öfversigter tillgängliga i Stockholm hos samlingens egare (Fredsgatan 15) och å Handtverksföreningens utställning samt i Göteborgs Museum. Genom meddelande med samlingens egare kunna bekommas så väl de tryckta öfversigterna som enstaka fotografier, på hvilka förteckningar finnas intagna i de förra.

Stockholm i juni 1871.

C. E.

 Museet i sin helhet kommer att vid nästa riksdag hembjudas svenska staten till inlösen.

I. Forsaker och jordfynd.

Till en samling af den art och syftning som förevarande borde nödvändigt höra en afdelning för de egentligen s. k. fornsaker, emedan man ej rätt skulle kunna fatta industriens och handtverkets framåtskridande, om man ej såsom jämförelsepunkter hade deras äldsta alster att tillgå. Det låg under sådana förhållanden i egarens intresse att få en liten men väl vald samling af former, som representerade de olika utvecklingsgraderna i synnerhet inom den äldsta skandinaviska nordens odling, såsom den minst kända. Det element af främmande fornsaker, som kommit tillsammans med de nordiska, var mer tillfälligt, ehuru åtskilliga äfven bland dessa förtjena fornforskarnes uppmärksamhet.

1. Egyptiska bronzarbeten. (88 nummer.)

2. Föremål från nordiska stenåldern. (671 nummer.)

I denna afdelning träffas de mest olika former af alla af de äldsta skandinaverne begagnade vapen och redskap af sten, såsom: *yxor* utan skafthål (112), *skaftyxor* (45), *rätmejslar* (55), *hålmajsar* (39), *dolkar* eller *knifvar* (73), *spjut-* och *lansspetsar* (12), *knackstenar* (6) m. m., och äro till största delen deras fyndorter kända och påtecknade. Såsom en af denna rikhaltiga samlings allra sällsyntaste stycken märkes: *Stridshammare*, prydd med spiralformiga fördjupningar, funnen i Vermland 1836. Hvarken den svenska statens historiska museum eller Köbenhavns Oldnordiske Museum, de i denna väg rikhaltigaste i Europa, ega någon dylik.

3. Föremål från nordiska bronzåldern samt bronzarbeten från jernåldern. (310 nummer.)

I afdelningen finnas: *stridsyxor*, *svärd*, *dolkklingsor*, *spjut-* och *pilspetsar*, *yxor* och s. k. *celter*, *pålstafvar*, *knifvar*, *kirurgiska instrument*, en *skära*, fragment af en rikt ciselerad *sköld*, en *armprydnad*, olika *sporrar*, *klubbor*, 27 varierande former af *nycklar*, flere olika former af *skedar*, *ovala spänmbucklor*, *runda spänmbucklor*, *flacka dito*, *klöfverbladformigt smycke*, *fibuler* i form af hästhufvud, *spännsmycken*, *fibula-agraffe*, *hals-* och *armringar*, *finger-ringar*, *brösthälar* och *knappar*.

4. Föremål från jernåldern och yngre fynd af jern.

(128 nummer.) Bland dessa finnas: *stridsyxor*, bland hvilka en med skaft af jern, funnen vid stranden af Nissa-ån i Småland, *hillebarder*, *svärd-* och *dolkklingsor*, *spjutspetsar* med och utan hullingar, *lans-*, *spjut-* och *pilspetsar* samt *jagtspjutspetsar*,

sköldbuckla, funnen i en grafhög i Södermanland, *sporrar*, *bet-sel* och *munstycken* (straffbetsel), *hästsko*, *knifvar*, *nålar*, *skeppsnaglar*, *dolk*, funnen i en mosse invid ruinerna af Lindholms slott i Skåne, der kung Albrecht under 1300-talet satt fången m. m.

5. **Svenska runstafvar och runkalendrar.** (28 nummer). Många af dessa äro märkta med sina egares initialer och årtal. Som bekant voro dylika länge i bruk i nordén. En särdeles vacker och sällsynt pjes är: en *runkalender*, i form af en bok, bestående af 12 små sammanfästade träskifvor.

II. Skulpturföremål.

6. **Arbeten i sten, marmor och alabaster.** (82 nummer).

Bland dessa märkas i synnerhet: *Dopfont af sandsten*, som tillhört en gammal kyrka i Vestergötland. Den är prydd med väl uthuggna bilder, föreställande drakar m. m. *Tajla i hautrelief*, föreställande drottning Ester knäböjande för Ahasverus; utförd i hvit alabaster och torde vara arbetad i början af femtonhundratalet. *Polsk förnäm person och hans gemål*, mästertligt arbetade marmorbyster från slutet af 1600-talet, tyvärr af okänd mästare.

Då detta musei egare för några år sedan inköpte och med en del af sin betydliga samling fyllde den herrligt belägna villa å Djurgården, som i början af 1840-talet uppbyggdes af den berömde bildhuggaren Johan Niclas BYSTRÖM, blef det en af hans första omsorger att med arbeten af mästaren pryda ett af villans skönaste rum, det för skulpturer afsedda half-runda galleriet. Hit ha också, tid efter annan, kommit följande arbeten i marmor: *Venus*, polykromatisk staty, ett af mästarens yppersta arbeten, utmärkt genom sin intagande hållning och lifvarma sanning, allmänt omtaladt i Rom, då det utfördes, såsom ett af den nyare skulpturens mästestycken. *Victoria*, staty, näst föregående det bästa här förvarade verk af mästaren. *Hoppet*, staty. *Baigneuse*, staty. *Byst af ett ungt fruntimmer*, konstnärens första i Rom 1812 utförda arbete. *Oscar I* och *Josephine*, byster. *Magnus Brahe*, byst m. m.

7. **Kaméer och gemmer.** (111 nummer.) Denna afdelning innehåller af kaméer 33, gemmer 78 st. Som bekant utgöra dessa graverade stenar föremål för mycken uppmärksamhet af konstsamlare och fornforskare.

- 8. Arbeten af elfenben.** (190 nummer.) Afdelningen innehåller mest saker från elfenbenssnideriets bästa tid, 15- och 1600-talen. Dylika arbeten äro nu ofantligt högt i värde och eftersökas af alla samlare. Här märkes framförallt: *Hjelm*, stommen af jern, helt och hållet beklädd med elfenben, fram till prydd med ett lejonhufvud, omgifvet af ornament, och öfverst en krona; knoppen rund, uppbärande en drake. Intet europeiskt museum kan uppvisa en dylik. Tagen och hemförd under 30-åriga kriget.
- 9. Arbeten af bernsten.** (29 nummer.)
- 10. Arbeten i trä.** (113 nummer.) Bland andra föremål finnas: *Riddare med hjälm, sköld och svärd*, fristående figur i naturlig storlek, målad i guld, silfver och andra färger. Sällsynt dugtigt arbete från 1500-talet.
- 11. Gjutna och drifna arbeten i metall.** (47 nummer.) I denna samling märkes: *Carl XII*, byst i bly af Jacques-Philippe BOUCHARDON.
- 12—14. Arbeten i bränd lera, gips och vax.** (54 nummer.) Dessa afdelningar innehålla hufvudsakligen arbeten af svenska konstnärer, bland dem flere af framstående beskaftenhet.

III. Vapen och tortyrredskap.

Denna afdelning, en af de viktigaste för ett museum, som är egnadt åt arbetets historia, torde i rikhaltighet och exemplarens utmärkthet kunna mäta sig med ganska många in- och utländska samlingar.

- 15. Vapen.** *Vesterländska afdelningen.* (1100 nummer.)
- Betäckningsvapen.* (46 nummer.) *Anfallsvapen:* Svärd, värjor och sablar. (209 nummer.) Rikhaltig och intressant samling, i synnerhet på grund af de många med inskrifter och fabriksstämplar försedda exemplaren. Dolkar (177 nummer.) Bland dem träffas italienska, spanska, franska och tyska, från 16:e—18:e århundradena af olika former och storlekar. Krossvapen. (21 nummer.) Bardisaner, hellebarder, lansar. (222 nummer.) Armbost. (23 nummer.) Pilar. (150 nummer.) *Eldvapen.* (105 nummer.) Denna del af samlingen innehåller ett särdeles omvexlande och rikhaltigt urval från äldsta tider intill midten af förra århundradet. Bland dess mera framstående föremål kunna vi nämna: *Italiensk bössa*; luntlås, stocken af brunt trä, rikt inlagd med elfenbensornament och figurer, fångpannan med lock, pipan

- sextonkantig, kammarstycket rikt ciseleradt, parerstängen af stål; märkt å pipan: 1538. *Fransk bössa*; hjullås, stocken af skulpteradt trä, inlagd med silfverornament, pipan rund, utefter hela sin längd betäckt med rikt och smakfullt ciseleradt silfver, låset prydt i samma stil, till en del förgyltd, bygeln af förgyltd jern, loppet reffladt; ofvanpå pipan är instämpladt: 1624 H. W. Två små *kanoner* af bronz med lavetter, båda med inskrift: Me fezit Christian Tim A. D. 1657. Gjutna i Sverige. *Jagtreddskap*. (26 nummer.) *Sporrar*. (45 nummer.) *Kruthorn*. (39 nummer.) *Hästmunstycken, stigbyglar m. m.* (37 nummer.)
2. *Österländska afdelningen*. (136 nummer.) Afdelningen, ehuru ej stor till antalet, utmärker sig genom åtskilliga särdeles vackra exemplar och ett omvexlande urval. Vi nämna företrädesvis: *Sablar* och *palacher*. (19 nummer.) *Yataganer*. (26 nummer.) *Dolkar*. (71 nummer.) *Gevär*. (6 nummer.) *Diverse vapen*. (14 nummer.)
16. **Straff- och tortyrredskap.** (28 nummer.)

IV. Målningar, handteckningar och gravyrer.

17. **Oljemålningar.** (898 nummer.) Denna afdelning förvaras dels i hufvudsamlingen, dels, hvad de skandinaviske mästarne angår, i Byströms Villa. I storlek ger hon i Sverige endast vika för statens samlingar i National-Museum och på lustslottet Gripsholm (en af de största och dyrbaraste porträtt-samlingar i norra Europa, uppgående till omkring 1400 st.). Äfven genom en del särdeles vackra och dyrbara stycken intager närvarande samling ett ingalunda ringa rum bland privatsamlingar inom och utom landet. Hon är bildad genom inköp från en mängd inhemska och utländska samlingar, hvilka det skulle bli för vidlyftigt att här uppräknas.
1. Italienske mästare. (112 nummer.) I denna afdelning märkas företrädesvis: BERETTINI, Pietro, kallad da Cortona, Backanal; BORDONE, Paris, Humana vanitas eller allegori, föreställande den mensklige förgängligheten; LUCIANO, Sebastiano di, kallad Fra Pastiano del Piombo, Kristus begrafves af Joseph af Arimathia; PROCACCINI, Camillo, Helig familj i ett landskap; TIEPOLO, Giovanni Battista, Israeliterna fly ur Egypten, komposition med 13 figurer.
2. Flamländske mästare. (174 nummer, jemte de holländske.) I denna synnerligen rika och vackra afdelning mär-

kas bland annat följande: BECK, David, Drottning Kristina af Sverige; BLES, Hendrik de, kallad Civetta, Landskap; DOORT, A. van der, Det inre af en girigs boning; GOVAERTS, Jan Baptist, Loth med sina döttrar; MATSYS, Johannes, Susanna och domarne; RUBENS, Petrus Paulus, Gästabudet hos konung Herodes; SAVERI, Roelant, Orpheus tjusande djuren med sin lyra; VERBRUGGEN, Caspar Peter, Två blomsterstycken.

3. Holländske mästare. (174 nummer, jemte de flamländske.) Såsom mer framstående bland de här befintliga taflorna nämna vi: BRAKENBURGH, Reynier, Det inre af en bondstuga; CUYP, Albert, Landskap med figurer och boskap; HELST, Bartholomæus van der, Man i svart dräkt, med hvit krage; HONTHORST, Gerrit, Petrus förnekar Kristus; MEER d. y., Jan van der, Bergigt landskap vid en hafsvik; REMBRANDT Harmensz van Ryn, Magdalena i bön, Landskap med kojor; RUISDAEL, Jacob, Bergigt landskap.

4. Tyske mästare. (95 nummer.) AMBERGER, Christoph, Triptyk; CRANACH, Lucas Sunder, kallad, Kristus i Limbus befriande själarne; HACKERT, Jacob Philipp, Landskap med sjö; MERIAN, Matthæus d. y., Okänd krigare; ROTTENHAMMER, Johann, Eva rätkande Adam den förbjudna frukten; STUHR, Johann Georg, Utsigt af en hamn.

5. Franske mästare. (67 nummer.) BOUCHER, François, 2 grupper af tre genier, framställande våren och sommaren, 2 andra framställande målar- och bildhuggarkonsten; COURTOIS, Jacques, kallad Bourguignon, Sammandrabbning af kavalleri; LAGRENÉE, Louis-Jean-François, Tithon bortförd af Aurora; Flora bortförd af Zephyr; LARGILLIÈRE, Nicolas, Okänd förnäm man; LEFÈVRE, Robert, Napoleon som förste konsul; MIGNARD, Pierre, Markisinnan Maintenon med hertigen af Maine.

6. Spanske mästare. (15 nummer.) MURILLO, Bartelemy Esteban, En tiggare med en knippa bränsle under armen, bredvid honom en flicka som värmer sig öfver en koleld; RIBERA, Guiseppa de, kallad il Spagnoletto, Johannes Döparens halshuggning.

7. Skandinaviske mästare. (406 nummer.) Då ett urval här skulle möta allt för stora svårigheter, älderstund nästan ingen af Sveriges mer framstående mästare är orepresenterad, och många äro det förträffligt, åtnöja vi oss med blotta omnämmandet af denna omständighet, jemte det vi anmärka att man äfven finner en del arbeten af norske och danske mästare.

18. Pastellmålningar. (27 nummer.) Denna afdelning innehåller arbeten af de mest berömda svenske konstnärer i denna

genre; de flesta äro vackra och väl konserverade, prydda med präktiga skulpterade och förgyllda ramar samt betäckta med slipade glas, hvilka som fernissa skydda färgernas skönhet.

- 19. Aqvarell- och guaschmålningar.** (241 nummer.) Afdelningen räknar af svenske konstnärer 59, utländske 32 nummer samt 150 st. målningar på pergament, utgörande initialer ur prentade och xylografiska brevvarier och missaler från 13- och 1400-talen.
- 20. Miniaturer.** (825 nummer.) Denna högst rikhaltiga samling innehåller särskildt 272 skandinaviska, representerande våra förnämsta mästare och manér.
- 21. Emaljerade, genomskinliga glasmålningar.** (77 nummer.)
- 22. Målningar med fernissfärger på glas.** (20 nummer.) Färgerna läggas här på ena sidan, och den andra vändes utåt, så att målningen är skyddad för dam.
- 23. Handteckningar.** (10574 blad.) Denna afdelning är ordnad efter de särskilda ländernas mästare i kronologisk följd och har till större delen bildats genom inköp från bekanta och utmärkta inhemska samlingar, äfvensom från en eller annan främmande; bland de senare intager den bekante konstforskaren Job. David Passavants främsta rummet med omkring 1000 blad, särdeles väl behållna. Äfven ha åtskillige svenske konstnärer bidragit med egna arbeten eller teckningar af sina vänner. Som bekant, är handteckningsafdelningen alltid en af de viktigaste i en konstsamling af något omfång. Här får man en inblick liksom i första tanken hos konstnären, obunden af det senare utförandets större fordringar och därför framträdande med all den omedelbara friskhet och liflighet, som ett utkast alltid eger framför det utförda arbetet. Bland här förvarade handteckningar träffas för öfrigt ej blott lätt gjorda utkast och lavisar, utan äfven många vackra, fulländade aquareller, guascher och pasteller, allt från olika tider och skolor. För att ge ett ringa begrepp om denna rikhaltiga samling, vilja vi endast nämna fördelningen af den höga antals-siffran.
1. Italienske mästare. (432 blad.)
 2. Nederländske mästare. (290 blad.)
 3. Franske mästare. (200 blad.)
 4. Tyske mästare. (2435 blad.)
 5. Skandinaviske mästare (5218 blad.) äro naturligtvis talrikast och bäst företrädda. Att här namngifva dem skulle bli detsamma som att uppräknas nästan alla dem som på något sätt utmärkt sig inom nordens, särskildt Sveriges konst under de båda senaste århundradena.

24. Gravyrer. (17486 blad.) Afdelningen har ordnats, med ledning af de förnämsta verk i denna väg, efter skolor i kronologisk följd och härleder sig från en mängd in- och utländska samlingar. Den är fördelad på följande sätt:

1. Italienske mästare. (1756 blad.)
2. Nederländske mästare. (2486 blad.)
3. Franske mästare. (2202 blad.)
4. Tyske mästare. (7936 blad.)
5. Engelske m. fl. mästare. (269 blad.)
6. Skandinaviske mästare. (665 blad.)

25. Porträtt i gravyr och lithografi. (18183 blad.)

Denna afdelning är indelad i 3 grupper och inom dem ordnad efter personernas namn i alfabet. Grupperna äro: I. Porträtt af berömde skandinaviske män af alla klasser 1212. II. Porträtt af berömde utländske män af alla klasser 15314. III. Porträtt af namnkunniga fruntimmer 1457. Dertill komma okända 200.

26. Graverade kopparplåtar. (114 nummer.) Bland dem finnes en mängd arbeten af de förnämsta svenske konstnärer i denna väg, såsom: FLODING, FORSELL, GILLBERG, HELAND, J. F. MARTIN m. fl.

V. Konstindustriafdelningen.

Denna del af samlingen kan anses som den medelpunkt, kring hvilken allt det öfriga knutit sig. Från början har den utgjort egarens ögonmärke, och andra delar ha jemförelsevis ansetts som bisak. Då dessa likväl hafva ett så aktningsvärdt omfång, som man af det föregående finner, kan man lätt inse, hvilket värde denna afdelning måste ega, och hur rikhaltigt och mångsidigt alla konstindustriens olika arter här finnas representerade. I de särskilda underafdelningarna är tillfälle att se, hvilken mängd typer och former de innesluta, och hur alla tiders handtverksskicklighet kan studeras i sina viktigaste alster.

27. Handtverksskråens välkomor och tillhörigheter.

(148 nummer.) Denna för historien om de svenska yrkena särdeles viktiga afdelning har till större delen tillhört Stockholmskråen, men äfven ämbeten i andra Sveriges städer och i Tyskland, samt blifvit införlifvad med samlingen alltsedan upphäfvandet af skräförhållandena genom näringsfrihetsförfattningen af 1846. Här finnas bland mycket annat: *Stockholms skomakare-, snickare-, skräddare-, timmermans-, stenhuggare-, väf-*

vare- m. fl. ämbetens välkommor, ämbetslädor, taflor och handlingar samt åtskilliga föremål från Borås, Karlshamn, Vesterås m. m.

- 28. Smidesarbeten.** (408 nummer.) Bland dessa märkas: En stor samling *nycklar* i de mest varierande former och från medeltiden till in i 18:e århundradet. En samling *läs* af olika konstruktion. *Kassakista* af jern, försedd med ett konstlås med 24 riglar, hvilka läsas på en gång och med en nyckel. Nyckeln prydd med Carl XI:s namnschiffer och en kongl. krona. Detta mästestycke från 1600-talet har enligt utsago tillhört Carl XI och af honom begagnats till att förvara hans dyrbarheter.
- 29. Konstsvarfade arbeten af trä.** (49 nummer.) Denna afdelnings alster tillhöra den skandinaviska odlingen och äga mycket intresse, icke allenast för arbetenas egendomliga form, men äfven som minnesmärken af gamla tiders sällsynta konstskicklighet.
- 30. Konstmöbler och andra mobilier.** (253 nummer.) Afdelningen härstammar mest från gamla svenska adliga slott och egendomar, från kongl. lustslott, som sedermera öfvergått i enskildes ego, samt från de kongl. familjerna. Denna valda samling innehåller möbler af alla slag och mästestycken i snickeri, schatullmakeri, ebenisteri och marketteri, prof af olika tiders stilar och konstsmak.
- 31. Spel.** (18 nummer.)
- 32. Musikaliska instrument.** (90 nummer.)
- 33. Matematiska och astronomiska instrument samt ur.** (262 nummer.) Afdelningen innehåller arbeten af svensk och utländsk tillverkning från 15:e århundradet till och med innevarande och kan räknas till mer framstående samlingar af dylika föremål, helst större delen af exemplaren utmärka sig genom någon egendomlighet i konstruktionen och mästertligt utförande eller besitta värde med anledning af de namnkunniga personer, som varit deras egare. Här kunna företrädesvis märkas: *Vattenpass* af rikt förgyld bronz, som tillhört den berömde astronomen Tycho Brahe, med graverade ornament, bland dem hans vapen och årtalet 1547. *Bordstudsare* af förgyld bronz i form af en vas med två karyatider som handtag; öfverst å locket en örn i strid med en orm; det hela mästertligt arbetadt. Uret är försedt med en kringgående sifferring, som visar timmar och datum. För hvarje hel timme öppnar sig på framsidan en lucka, på hvilken finnes en fin emaljmalning, och derur framkommer en uppstoppad kolibri, som under rörelser med näbb och vingar utför ett musikstycke. Detta märkvärdiga konstverk bär inskriften: *A la Dauphine par le Roi*, och har tillhört drottning Marie-Antoi-

nette, samt sedan grefve Fersen, franska konungafamiljens förtrogne vän.

34. Käppar. (54 nummer.)

35. Sigillstampar och aftryck. (1042 nummer.) Bland dem finnas många särdeles vackra svenska, äfven i onyx och andra ädlare stenar.

36. Ceramiska arbeten. (3015 nummer.) Denna samling omfattar en art af föremål, som för närvarande äro särdeles omtyckta af en mängd samlare och konstälskare och betinga högst betydliga pris på konstmarknaden; och hon kan räknas bland de mer betydande enskilda i Europa.

I. *Ogenomskinliga kärl.* 1. *Kinesiska och Japanska.* (24 nummer.)

2. *Rhodiskt* (från Rhodos, ö vid mindre Asien.)

3. *Peruvianska.* (8 nummer.)

4. *Egyptiska och etiopiska.* (78 nummer.)

5. *Grekiska, etruriska och romerska.* (265 nummer.)

6. *Fornskandinaviska.* (7 nummer.)

7. *Tyska terracottas.* (70 nummer.)

8. *Tysk faïence.* (91 nummer.)

9. *Ungersk faïence.* (8 nummer.)

10. *Spansk faïence.*

11. *Italiensk faïence, s. k. majolica.* (46 nummer.) Arbeten från Venezia, Faenza, Ferrara, Urbino, Napoli och Viterbo. Bland dessa finnas: *Kärl* i hemisferisk form med fot, prydt med scen ur bibliska historien, föreställande Herodias bärande Johannis hufvud; måladt i blått och gulgrönt, sign. 1528; från Faenza. Mindre *fat* från Urbino, prydt med bilden af "Mercurius et Argho 1576".

12. *Fransk faïence.* (26 nummer.) Arbeten från Nevers, Rouen, Strasbourg, Sceaux-Penthièvre nära Paris.

13. *Holländsk faïence.* (156 nummer.) De flesta af dessa arbeten äro från fabriker i Delft, från olika tider och märkta med olika monogram.

14. *Engelsk faïence.* (189 nummer.)

15. *Svensk faïence.* (425 nummer.) Rörstrand, Sveriges första fabrik. Dess äldre period (till 1782, då fabrikationen af faïence med tennhaltig glasyr öfvergafs) representeras i samlingen genom 198 nummer af de mest omvexlande former och bestämmelser; denna afdelning öfverträffar i urvalets rikedom och värde alla andra i Sverige befintliga. Marieberg intager ett särdeles framstående rum bland förra århundradets faïencefabriker, i synnerhet för sin ovanligt vackra hvita glasyr, sina behagliga och fina former och sina smakfulla ornament, till stor del i äkta rococostil och bildade efter de mön-

ster, som användes i Strasbourg och Marseille. Dess fabrikation af faience företrädes af 212 nummer från nästan alla åren af fabriken tillvaro (1764—80 finnas signerade), den talrikaste och i former mest omvexlande samling som finnes. Dessutom äro fabrikerna Löfnäs (hittills okänd) och Gustafsberg representerade genom några arbeten.

II. Genomskinliga kärl. 1. Kinesiska och japanska (tse-ki). (848 nummer.)

2. *Sachsiska* (från Meissen). (249 nummer.) Afdelningen innehåller prof af fabrikationen från den 1:sta till och med Marcolinis period.

3. *Berlinska*. (109 nummer.) Denna så väl som föregående afdelning innehåller nästan endast utvalda exemplar och kan med fog räknas bland de rikhaltigare samlingarna af denna ords fabrikation.

4. *Sydtyska*. (104 nummer.)

5. *Holländska* (från La Haye).

6. *Schweiziska* (från Nyon). (5 nummer.)

7. *Franska*. (141 nummer.) Afdelningen räknar arbeten från Chantilly, Mennecey-Villeroy, Sèvres, Niderviller och andra fabriker, deribland: 20 st. af Sèvres, såsom koppar, tallrikar, blomstervaser, figurer, statyetter af kardinal Polignac, modellerad af Berner 1783, af Turenne, arbetad af Pajou, af Ludvig XIV, Voltaire, två stora ornamentvaser m. m.

8. *Ryska*. (10 nummer.)

9. *Danska*. (34 nummer.)

10. *Svenska*. Marieberg. (97 nummer.) Denna förut mindre uppmärksammade art af tillverkning finnes här företrädd rikare och bättre än i någon annan samling.

11. *Engelskt*. (15 nummer.)

37. Kristall- och glas-arbeten. (448 nummer.) Denna afdelning representerar nästan alla slags produkter af denna industrigren.

38. Limousins och mindre emalj-arbeten. (225 nummer.) Af denna särdeles eftersökta industrigrens dyrbara alster finnes prof på så väl kinesisk, japansk m. fl. tillverkningar som på Limoges-arbeten och nyare europeiska fabrikat, till och med svenska.

39. Arbeten i guld, silfver och andra metaller. (2333 nummer.) Denna rikhaltiga och i sitt slag egna samling har, utom sitt stora pekuniära värde, det alldeles särskilda, att hon tillhört egarens specialitet och således består uteslutande af märkvärdiga och sällsynta exemplar. Hon innehåller öfver 300 nummer af guld- och juvelarbeten, 1300 af silfver samt de öfriga af koppar, messing, tenn o. s. v., nästan alla intres-

santa genom form, ålder eller arbete. Dessutom innehåller afdelningen en samling svenska enskilda ordnars insignier samt tjänstetecken. Bland silfverarbeten finnas: *Kuvert*, som tillhört drottning Margareta Lejonhufvud, konung Gustaf Vasas gemål; skaften med inkrusterad emalj af ett särdeles vackert och sällsynt arbete. *Dryckesbägare* med lock, rikt prydd med massiva ciselerade och förgyllda ornament och öfverst på locket en kunglig krona; utanpå finnas tre porträttmedaljer af Fredrik I, ini locket läses en inristad inskrift, som i korthet sammanfattar hans lefverne. Detta förträffliga och smakfulla arbete, utfördt på den skicklige Gustaf STAFHELLS verkstad, utan tvifvel enligt ritning af den berömde Carl von HÄRLEMAN, var en gåfva till ärkebiskop Henrik Benzelius för hans likpredikan öfver konungen 1751, hvarom hela arbetets hållning och ärkebiskopens initialer bära vittne. Den väger ej mindre än 668 ort och förvaras ännu i sitt originalfodral. *Dryckeskanna*, vägande 807 ort, en present af Gustaf IV Adolf vid konung Gustaf III:s begrafning till biskop O. Wallqvist. *Svenska nationalsmycken*, en samling af 330 nummer, den största och mest fullständiga som finnes, bestående af gördlar, spännen, maljor, halskedjor, ringar, knappar och nålar m. m. *Juvelarbeten*: halsband, broscher, armband, örhängen, ringar, m. m. med briljanter, rosenstenar, rubiner, smaragder, turkoser, orientalska granater, äkta perlor och emalj. Bland dessa finnas sådana hvilka hafva historiskt värde, såsom: *Brosch* af mästerligt utfördt arbete, i form af en fjäril. Har tillhört kejsarinnan Joséphine af Frankrike. *Garnityr* af guldfiligran, imiterande antik romersk stil, en present af Napoleon I till sin bror Lucien's dotter. 8 antika smycken af guld och 7 af silfver från jernåldern och medeltiden; bland guldsakerna: *Spiralformig ring* från jernåldern, vägande $12\frac{1}{2}$ dukater; prakt-exemplar och särdeles väl bibehållen, funnen i Skåne. *Ring* af flätad tråd. *Ring* köpt i Linköping, med intyg att han funnits i ruinerna efter medeltidsbiskopen Henrik Tidemanssons hus i Linköping. *Brosch* af filigran och s. k. kornarbete från 14:e århundradet. Bland silfversakerna: *Bågformig fibula*, funnen på Gotland, väl behållen. *Rund fibula* med omskrift i munkstil: "Ave Maria gratia plena", hittad i Strängnäs domkyrka 1772.

40. Arbeten i bergkristall och andra hårda stenarter.

(27 nummer.) Af dem märkas i synnerhet: *Pokal af bergkristall* i vacker kalkform; skålen med 7, i vertikal riktning gående, konkava refflor, med rika inslipade sirater, locket kupigt, äfvenledes reffladt; foten monterad med emaljeradt guld; i bottnen en madonna med barnet i emalj. Materialets

dyrbarhet, formernas skönhet och det fulländade i arbetet anvisa denna pjes ett framstående rum i samlingen. *Skifva* af bergkristall i åttkantig form med rika inslipningar, föreställande Bacchus. Dessutom en samling *prof af ädla stenarter*, naturligt guld, silfvermalmer m. m., uppgående till omkring 1000 nummer.

41. **Kläder.** (147 nummer.) Bland dem: *Lifgörddlar* från Lappland, Dalarne och Vingåker, i olika former, med vidhängande amuletter, knifvar, skedar m. m. *Bred gördel* från Lappland, prydd med påsatta graverade bensknifvor och knif i träslida. En rikhaltig samling af *skor*. *Hufvudbonader* af olika former.
42. **Solfjädrar.** (252 nummer.)
43. **Väggbonader.** (27 nummer.) De mindre alstren af denna konstindustri, till största delen klosterarbeten, på det mödosammaste förfärdigande, äro inberäknade i förteckningen öfver kläder och broderier. Här innefattas endast s. k. gobeliner (*tapisseries historiées*) förut kallade *tapis de murailles* eller *tentures* samt *gyllenläderstapeter* (*tentures de cuir doré*).

VI. 44. **Föremål till kyrklig och enskild andakts bruk.** (406 nummer.) Denna afdelning räknar arbeten utförda i silfver, förgylt koppar, bronz, messing och andra metaller; de härstamma till en del från medeltiden, och åtskilliga af dem ha varit begagnade i svenska kyrkor före reformationstiden. Vi nämna här: *Relikskrin*, firsidigt, af förgylt koppar, med figurer föreställande en procession, ingraverade på starkt förgylt botten och omgifna af arkitektur i gotisk stil, allt inkrusteradt med emalj af olika färger. Limoges-arbete från 13:e århundradet.

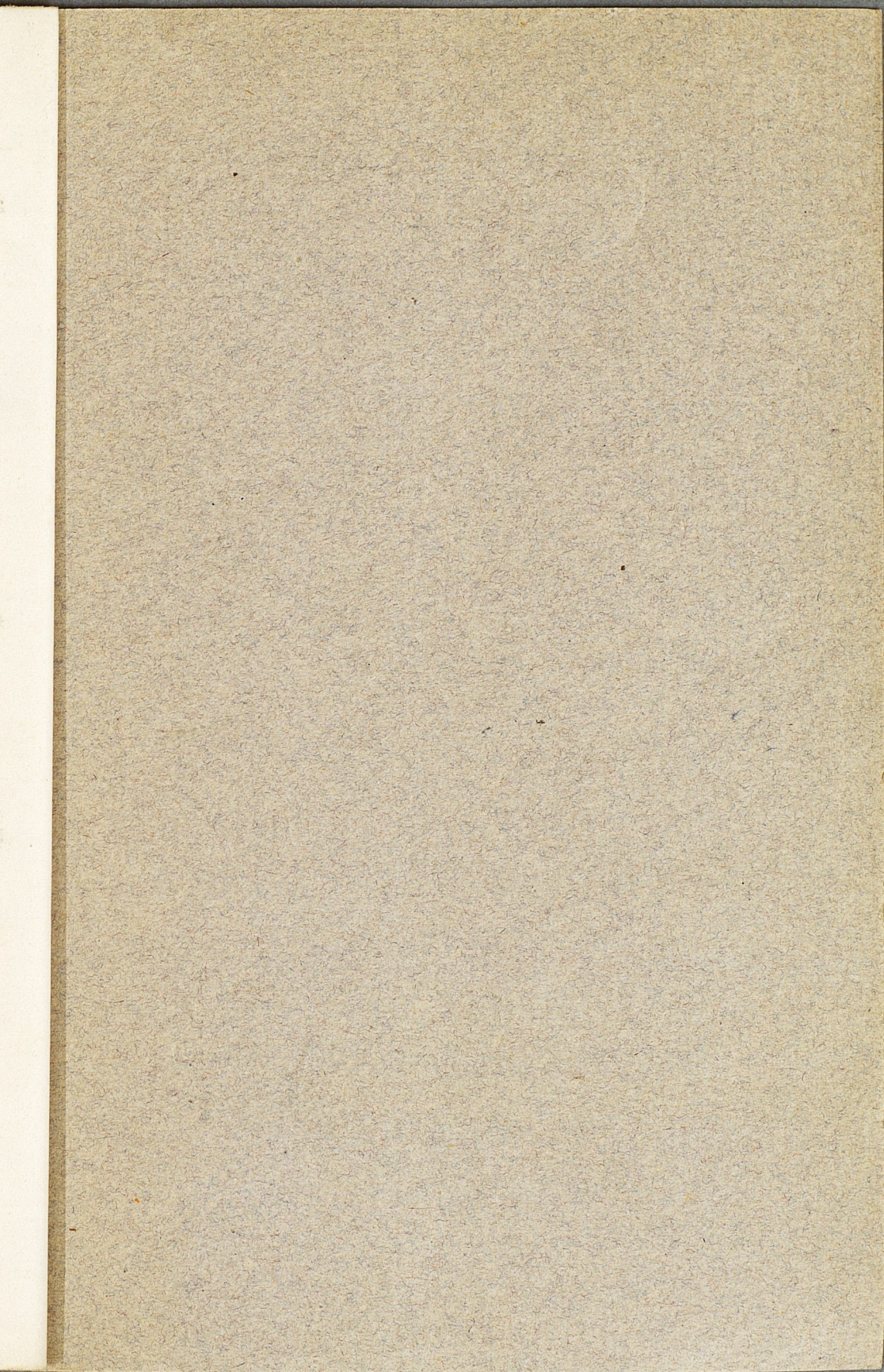
VII. Handskrifter och tryckta böcker.

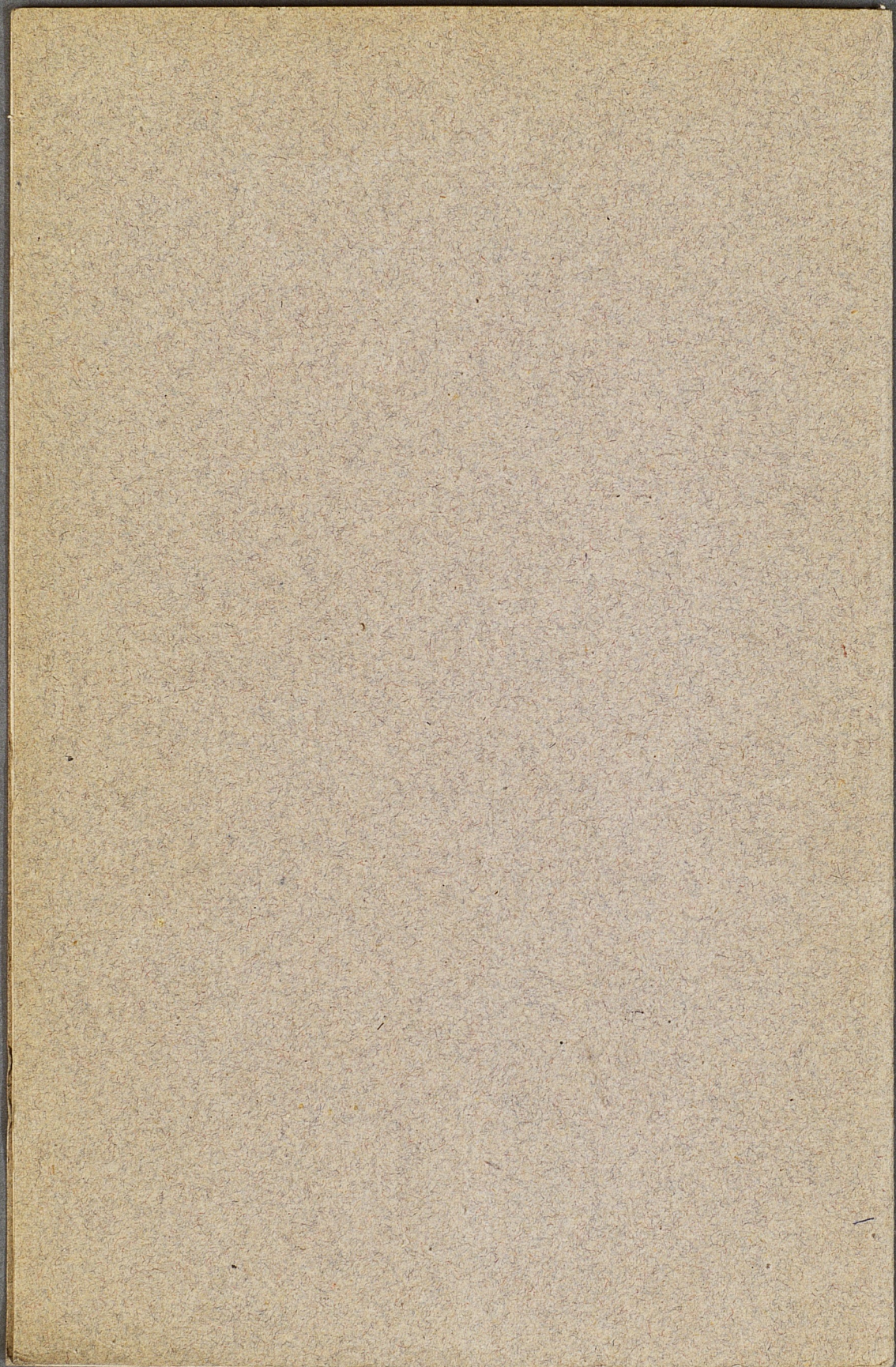
45. **Handskrifter och öppna bref.** (236 nummer.) Samlingen består af 135 band handskrifter och 101 diplom, af de förra 20, af de senare de flesta på pergament, bland dem ganska många svenska.
46. **Autografer, brefsamlingar och dokument.** (omkring 3,000 nummer.) Autograferna äro särdeles rikhaltiga, hvad den svenska afdelningen angår, och äfven i brefsamlingarna, som bibehållits oskingrade, ingår ett betydligt antal intressanta sådana.
47. **Tryckta böcker.** 1. *Planschverk.* (337 nummer.) Denna afdelning innehåller en mängd dyrbarheter, mest rörande arkeologi, konstvetenskap och konstindustri, ofta präktigt bundna.

2. *Boksamling.* Utländska afdelningen innehåller omkring 2000 verk i omkring 5330 band, af alla slag, deribland en del ganska dyrbara och präktigt bundna verk, dem vi naturligtvis här ej kunna uppräknas eller ens utdragsvis uppgifva. Svenska afdelningen utgöres af 609 särskilda verk i 1025 band. Här märkas företrädesvis äldre verk af värde från 1500—1700-talen, bibelupplagor, många historiska verk, äldre rariteter m. m. Dessutom finnas, ej inberäknade i ofvanstående antal: *Teaterpjäser*, en samling af 1064 svenska original och öfversättningar till svenskan, från äldsta till närvarande tid; 607 *tal och verser* vid jordfästningar och bröllopp, till stor del från 16:e och 17:e århundradet; *akademiska disputationer*, omkring 10000 nummer; *almanackor, kalendrar* m. m.

VIII. Föremål af blandad art.

48. **Minnen af namnkunniga och framstående personer.** Förteckningen öfver denna afdelning upptager 682, mest svenska, nummer; deribland finnas minnen efter: ANKARSTRÖM, Joh. Jacob; BELLMAN, Carl Michael; BLANCHE, Aug.; BRAHE, Magnus; BREMER, Fredrika; CARL XII; CARL XIV JOHAN; CHRISTINA, drottning af Sverige; FERSEN, Axel; GUSTAF II ADOLF; GUSTAF III; LENNGREN, Anna Maria; LINNÉ, Carl von; OSCAR I; OXENSTIERNA, Axel; SERGEL, Johan Tobias, m. fl.
49. **Curiosa af hvarjehanda slag.** (114 nummer.)
50. **Mynt- och medalj-samling.** (omkring 15400 nummer.) Denna afdelning, som tills vidare befinner sig i oordnad skick, emedan hon ansetts vara af mindre vikt för samlingens hufvudsakliga ändamål, är imellertid ej utan både vetenskapligt och penningevärde. Så innefattar hon omkring 7,500 *grekiska* och *romerska*, 4,000 *svenska* och resten *nyare utländska* mynt och medaljer; guldvigten uppgår till 169 dukater, silfret till 4,525 ort o. s. v.

www.books2ebooks.eu